

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager

Innklaget

FER sak: 43/17K

Dato: 27.02.18

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 43/17K

Fagetisk råd i Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 09.10.17 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 26.02.18.

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Saksgang

- 09.10.17 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem PP.
- 29.11.17 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak. Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i ”Ethiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP).
- 18.12.17 FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog. Redegjørelsen ble sendt til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
- 08.01.18 FER mottok kommentar fra klager. Kommentar fra klager ble sendt innklagede psykolog med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
- 29.01.18 FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog. Innklagedes sluttkommentarer ble sendt til klager til orientering.
- 26.02.18 FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

Klagen omhandlet innklaget psykologs opptreden i forbindelse med en vurderingssamtale der innklagede psykolog, en pasient, samt klager og en lis-lege var tilstede. Innklaget psykolog er ansatt på en døgnavdeling, mens klager er psykolog på en poliklinikk. Klager hadde sammen med pasienten og en lis-lege møtt opp til en vurderingssamtale der vurdering av selvmordsrisiko og behov for innleggelse var tema. Klager hevder at innklaget psykolog (i det følgende omtalt som psykologen) både fysisk og verbalt opptrådte truende og krenkende overfor pasienten. I klagen ble det vist til at psykologen skal ha reist seg opp, lent seg over pasienten, hevet stemmen og konfrontert pasienten med at han kom med selvmordstrusler. Når klager forsøkte å komme med relevant informasjon vedrørende bakgrunnen for at pasienten ble vurdert å ha en forhøyet selvmordsrisiko, skal psykologen ha hysjet på klager og avvist ham med pekefingeren. Videre ble det i klagen beskrevet atferd fra psykologens side i form av himling med øynene, høylydt sukking, generelt avvisende kroppsspråk. Klager beskrev atferden som gjennomgående og tilstedeværende under hele samtalen. Klagers forsøk på å formidle faglig relevant informasjon ble avvist. Psykologen skal også ha avvist den diagnostiske vurderingen klager hadde gjort av pasienten. Klager opplevde at pasienten virket lei seg både under og etter samtalen.

ii) Relevante punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 29.11.17 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer. Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

FER ba psykologen redegjøre for grunnlaget for sin opptreden i møte med pasient og kollegaer. FER ba psykologen reflektere over hvordan atferden ble oppfattet av både pasient og kollegaer, og vi ba ham om å redegjøre for det faglige grunnlaget han møtte pasienten og hans problemstillinger med.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagets etiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

FER ba psykologen om å reflektere over hvilke konsekvenser opptreden hans fikk, evt. kunne få, for pasienten. Dette både for hans integritet, verdighet og for det videre behandlingsforløpet. FER ba psykologen reflektere over hvordan hans væremåte påvirket muligheten for et godt kollegialt samarbeid, til pasientens beste.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

FER ba psykologen redegjøre for hvilke faglige avveininger han gjorde i saken, med særlig henvisning til påstanden om at han avviste selvmordsfare til tross for opplysningene om forhøyet selvmordsfare fra to kollegaer.

iii) Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse skriver psykologen at klagers subjektive opplevelse av hans atferd ikke samsvarer med de faktiske hendelsene i saken og han viser til at det bekreftes av pasienten selv og av andre nøytrale tredjeparter. Han redegjør for hendelsesforløpet fra sitt ståsted. Han refererer både til hva han sa og gjorde i vurderingssamtalen, hvilke sider av pasientens tilstand og problematikk han vurderte, samt hvilke tiltak han anbefalte. Han skriver at han hadde møtt pasienten før, samt lest seg opp på pasientens journal før vurderingssamtalen. Han sier han selv opplevde kontakten og dialogen med pasienten som god, og hans primære mål var å gjøre en grundig vurdering. Han viser til at da pasienten på et senere tidspunkt av en nøytral tredjepart ble forespurt om hvordan han hadde opplevd samtalen fremkom det ikke at pasienten hadde opplevd samtalen slik klager hevder. Psykologen mener han hadde pasientens beste i fokus og at han var opptatt av å ivareta hans integritet, autonomi og ønsker.

Vedrørende de faglige vurderingene han gjorde, skriver psykologen at han ikke fant faglig grunnlag for at det forelå forhøyet selvmordsfare og at det heller ikke var grunnlag for tvangsinnleggelse. Han vil på det sterkeste avvise at han ikke tok klagers bekymring for pasienten, eller vurderingen av selvmordsfare, på alvor. Han fastholder at han gjorde en nøye og helhetlig vurdering. Av redegjørelsen fremgår det at han i stedet for innleggelse anbefalte at pasienten fikk oppfølging av akutt ambulant team. Som støtte for sin vurdering skriver psykologen at verken klager eller akutt ambulant team vurderte pasienten som selvmordstruet de påfølgende dagene etter vurderingssamtalen og at pasienten etter kort tid reiste på et planlagt utenlandsopphold. Psykologen sier han vurderte pasientens diagnose som svakt faglig begrunnet, men at han ikke fant det riktig å ta den diagnostisk drøftingen, som klager initierte, mens pasienten var tilstede. Til støtte for sin vurdering skriver psykologen at den aktuelle diagnosen senere ble drøftet i et diagnosemøte, der også klager deltok, og at diagnosen ble «frafalt».

Vedrørende sin opptreden overfor klager skriver psykologen at han alltid er beredt på tilbakemelding fra situasjoner der han kan lære av sitt kliniske arbeid, og at han har akseptert at klager følte seg krenket av samtalen. Han skriver at det ikke er uvanlig at det oppstår spenninger mellom behandlere ved poliklinikk og døgnavdeling ved uenighet om behandlingsforløp, men at klagers gjentatte avbrytelser under vurderingssamtalen var

forstyrrende og uvanlig. Han skriver at klager under vurderingssamtalen avbrøt ham flere ganger og tok opp uenigheter foran pasienten. Han opplevde også at klager «la ord i munnen» på pasienten, og sier at da han avbrøt klager med pekefingeren var det fordi han var interessert i hva pasienten selv hadde å si. Psykologen skriver at han forstår at klager opplevde ham som avvisende og han sier han tar selvkritikk på at han ikke oppfattet samtals utvikling ut fra klagers perspektiv. Samtidig fastholder han at det var riktig å ikke ta opp uenigheter foran pasienten.

Psykologen skriver at han dagen etter vurderingssamtalen tok initiativ til en samtale med klager for å snakke om vurderingssamtalen, han ville «luften ut», sikre videre godt samarbeid og unngå at det oppstod en dårlig relasjon mellom dem. Klager skal da ha avvist at han ønsket/hadde behov for en slik samtale. Han skriver at han først senere fikk indikasjoner på at klager var misfornøyd med hans opptreden og at det deretter ble avholdt to oppklaringsmøter. Psykologen sier han i disse møtene redegjorde for bakgrunnen for sin opptreden og at han overfor klager beklaget at han hadde brukt pekefingeren mot ham. Han sier han ble overrasket over at klager siden sendte en pasientskademelding mot ham i det interne skademeldingssystemet. Han skriver at det ikke forelå opplysninger som skulle tilsi pasientskade, og at han trodde de hadde oppklart situasjonen i møtene. Han skriver at pasientskadesaken ble avsluttet da det ikke ble dokumentert noen pasientskade.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

Klager skriver at klagen gjelder psykologens opptreden i vurderingssamtalen, ikke hans vurderinger av selvmordsfare eller diagnose. Han sier han opplevde vurderingssamtalen med psykologen som sjokkerende, overraskende, uforståelig og «ganske ille». Han skriver at han har fått støtte på dette fra sin lis-legekollega som også deltok i samtalen. Klager gjentar sin bekymring for pasienten og behovet for innleggelse, og forteller at han også måtte ivareta pasienten etter samtalen. Han hevder at psykologen ikke iverksatte noen aktive tiltak. Klager skriver også at han ikke kjenner seg igjen i psykologens beskrivelse av vurderingssamtalen og at de er uenige i det faktiske hendelsesforløpet. Han bekrefter at psykologen kontaktet ham dagen etter vurderingssamtalen for at de skulle snakke sammen, men han sier han ikke så noen hensikt i å ha en slik samtale, og i tillegg trengte å samle seg. Klager sier han tok kontakt med seksjonsleder og tillitsvalgt og at han deretter valgte å sende en avviksmelding knyttet til «pasienthendelse». Klager skriver også at psykologen dessverre ikke fikk informasjon om at det i tillegg også ble sendt en klagesak til FER før han mottok brev om dette.

v) Sluttkommentarer fra innklagede

I sin sluttkommentar skriver psykologen at klager hadde en annen opplevelse av samtalen enn det pasienten og han selv hadde, og viser til samtalen pasienten hadde med tredjepart etter vurderingssamtalen, der han ga uttrykk for at han opplevde samtalen med ham som «normal». Psykologen viser også til opplysninger som tilsier at pasienten hadde det bra i etterkant av vurderingssamtalen. Han sier han står ved sine vurderinger «som har vært validerte over tid», og at slike vurderinger kun kan gjøres med godt samarbeid med pasienten. Han avslutter med at det er mye fra denne situasjonen som det er viktig å ha med seg videre i forhold til kommunikasjonen mellom seksjoner i slike saker.

FERs vurdering og konklusjon

I denne saken foreligger det påstand om at psykologen skal ha opptrådt krenkende og respektløst overfor en pasient som befant seg i en sårbar situasjon, samt overfor kollegaer. I klagen fremkommer det at psykologen «virket uinteressert» i å utrede kliniske forhold med

tanke på å gjøre vurderinger, og det hevdes at han avfeide en diagnose som var satt. FER valgte på dette grunnlaget å åpne klagesaken både på punkt II.1 Respekt, underpunkt respekt og på punkt II.2 Kompetanse, og underpunktene etisk bevissthet og metodebegrensninger.

Når det gjelder klagepunktet som omhandler kompetanse, redegjør psykologen for det konkrete hendelsesforløpet i saken og for bakgrunnen for sine faglige vurderinger. Han viser også til at hans vurderinger senere ble støttet av nøytrale tredjeparter, samt at det ikke ble dokumentert pasientskade. Ut fra det som foreligger av informasjon i saken finner ikke FER at det er grunnlag for å konkludere med brudd på dette punktet.

Når det gjelder klagepunktet som omhandler hvorvidt psykologen opptrådte respektløst overfor pasienten og sine kollegaer, er dette vanskeligere å ta stilling til, siden det er påstand mot påstand. Dersom det skulle medføre riktighet at psykologen opptrådte slik klager hevder, ville det etter FER's vurdering kvalifisere for et brudd på prinsippet som omhandler respekt. Det er imidlertid tydelig uenighet mellom psykologen og klager omkring hva psykologen faktisk skal ha sagt og gjort under vurderingssamtalen, og så lenge det finnes bare muntlige og ulike gjengivelser av samtalen, er det vanskelig for FER å ta stilling til om det foreligger brudd på EPNP eller ikke. FER merker seg at den aktuelle pasienten i samtale med en nøytral tredjepart, ikke ga uttrykk for misnøye med psykologens opptreden.

Psykologen fastholder at han opptrådte profesjonelt og respektfullt overfor pasienten, men sier at han aksepterer at klager opplevde ham som krenkende ved at han på noen områder satte tydelige grenser overfor klager av hensyn til pasienten. Han beklager at han ikke underveis i samtalen fikk med seg hvordan måten han opptrådte på, virket inn på klager.

Begge parter bekrefter at psykologen i etterkant av samtalen forsøkte å få til en dialog med klager nettopp for å snakke ut og unngå at relasjonen mellom dem ble vanskelig, men at klager avviste denne muligheten. Muligens hadde saken kunnet blitt «løst» på et tidligere tidspunkt dersom psykologen og klager hadde hatt en slik samtale, gjerne med en nøytral tredjepart tilstede. Ut fra det som foreligger av dokumentasjon i saken finner ikke FER at det er grunnlag for å konkludere med brudd på prinsippet som omhandler respekt.

Vedtak: 5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Tove Beate Pedersen, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard